

نهادهای نظام عدالت کیفری

کارکرد؛ چرایی و آثار

مطالعه‌ای تاریخی و تطبیقی

فاطمه سادات حسینی خمی

تحت نظر

دکتر عباس شیخ الاسلامی

و

دکتر محمدعلی عزتی بهلولی

سرشناسه	: حسینی خمی، فاطمه‌سادات، ۱۳۶۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: نهادهای نظام عدالت کیفری، کارکرد؛ چرایی و آثار (مطالعه‌ای تاریخی و تطبیقی) / مولف فاطمه‌سادات حسینی‌خمی.
مشخصات نشر	: انتشارات طاهری، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۶ ص.
شابک	: ۴-۴-۹۷۹۹۲-۶۰۰-۹۷۸، ۱۹۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: دادگاه‌های جزایی - تاریخ-- ایران-- اجرای عدالت کیفری-- حایق تطبیقی
موضوع	: Iran --Comparative law--Criminal courts --History
شناسه افزوده	: شیخ الاسلام عباس - عزتی بهلولی، محمدعلی، -، ناظر
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶، ۵۵۱/ح/۴۱۹ H
رده بندی دیویی	: ۳۶۴/۹۱۷۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۹۲۱۶۹۹

نام اثر	: نهادهای نظام عدالت کیفری، کارکرد؛ چرایی و آثار (مطالعه‌ای تاریخی و تطبیقی)
مؤلف	: فاطمه سادات حسینی خمی
تحت نظر	: دکتر عباس شیخ الاسلامی و دکتر محمد علی عزتی بهلولی
گرافیکست	: فرشته ایزدی
ناشر	: طاهری
قطع	: وزیری
چاپ	: پیشگام
نوبت چاپ	: اول/ ۱۳۹۶
شمارگان	: ۲۰۰ نسخه
قیمت	: ۱۹۰۰۰ تومان
شابک	: ۴-۴-۹۷۹۹۲-۶۰۰-۹۷۸

فهرست

مقدمه	۱۴
بخش اول کلیات تحقیق - چارچوب مفهومی و کلیات	
فصل اول - اصطلاحات، تعاریف و مبانی نظری	۱۶
مبحث اول تعاریف	۱۶
گفتار اول - نهاد (در مفهوم اجتماعی)	۱۶
گفتار دوم - نظام	۱۶
گفتار سوم - عدالت	۱۶
مفهوم عدالت	۱۷
گفتار چهارم - کیفر	۱۷
گفتار پنجم - نظام عدالت کیفری	۱۸
مدل کیفری یا کنترل جرم	۲۳
مدل دادرسی عادلانه	۲۳
مبحث دوم - مبانی نظری	۲۶
گفتار اول - نظام کیفری در آیین یهود	۲۶
بند اول - حقوق کیفری یهود	۲۸
الف - اصل قانونی بودن	۲۸
ب - اطراف جرم	۳۰
ج - شروع به جرم و جرم ناقص	۳۰
د - مسئولیت کیفری	۳۱
ه - شهادت دروغ	۳۲
و - جاسوسی	۳۴
بند دوم - شیوه و آیین دادرسی در نظام یهود	۳۸
الف - رسیدگی	۳۸

۳۹.....	ب- بازداشت
۳۹.....	ج- ادله اثباتی
۴۱.....	د- ساختار اساسی نظام قضایی بر اساس حقوق یهود
۴۴.....	گفتار دوم- تئوری کارکردهای حقوق کیفری
۴۸	فصل دوم تاریخچه.....
۴۵.....	مبحث اول نظام عدالت کیفری در اروپای شرقی
۴۵.....	گفتار اول- عدالت کیفری از روسیهی اسلاو تا سرزمین های ژرمن
۴۶.....	بند اول-آر-ب-نا
۴۷.....	بند دوم- اختیارات و صلاحیت ها
۴۷.....	بند سوم- توقیف یا دستگیری مظنون
۴۸.....	بند چهارم- تحقیق و بازجویی
۴۸.....	بند پنجم- مسئولیت و پاسخ گویی
۴۸.....	بند ششم- فرآیند تعقیب و رسیدگی
۴۸.....	الف - حقوق متهم در دادرسی
۴۹.....	ب- معاضدت به متهم
۵۰.....	ج- آیین دادرسی
۵۰.....	بند هفتم- جایگزین محاکمه
۵۱.....	بند هشتم- شرایط حبس پیش از محاکمه
۵۱.....	بند نهم- شیوه های اخذ وثیقه یا کفالت
۵۱.....	بند دهم- میزان اعمال بازداشت موقت
۵۲.....	بند یازدهم- نظام قضایی
۵۲.....	الف- اجرا و مدیریت
۵۲.....	ب- دادرسان
۵۳.....	ج- دادگاه های اختصاصی

۵۳	بند دوازدهم- کیفرها و شیوه‌های اعمال مجازات
۵۳	الف- فرآیند تعیین مجازات
۵۴	ب- انواع کیفرها
۵۴	بند سیزدهم- کیفر مرگ
۵۴	بند چهاردهم- زندان
۵۴	الف- توصیف
۵۵	ب- اجرا و مدیریت
۵۵	کیفیت آموزش کارکنان
۵۵	ج- شرایط زندان
۵۶	۱- کار و آموزش
۵۶	۲- امتیازات و تسهیلات
۵۶	بند پانزدهم- استرداد مجرمان و پیمان‌نامه‌های مربوط
۵۷	مبحث دوم- نظام عدالت کیفری در لهستان
۵۷	گفتار اول- نظام حقوقی لهستان
۵۸	گفتار دوم- آمار بزه و بزهکاری
۵۹	گفتار سوم- ساختار پلیس
۵۹	بند اول- اجرا و مدیریت
۶۰	بند دوم- اختیارات پلیس
۶۰	الف- استفاده از قوه‌ی قاهره
۶۱	ب- توقیف یا دستگیری متهم
۶۱	ج- تصمیم به توقیف
۶۱	د- بازرسی‌ها و توقیف اموال
۶۲	ه- اعترافات
۶۲	و- مسئولیت و پاسخگویی

گفتار چهارم- مقامی که امر تعقیب را عهده‌دار است.....	۶۳
گفتار پنجم- جایگزین محاکمه.....	۶۵
گفتار ششم- نظام قضایی.....	۶۵
بند اول- اجرا و مدیریت.....	۶۵
بند دوم- دادگاه‌های اختصاصی.....	۶۶
بند سوم- دادرسان.....	۶۶
گفتار هفتم- دَفَرها و اعمال مجازات.....	۶۷
بند اول- دَفَرها و اعمال کیفر.....	۶۷
بند دوم- زندان شح و زوئیف.....	۶۷
الف- وضعیت.....	۶۷
ب- زندانیان.....	۶۸
ج- شمار ورودی‌های هر ساله.....	۶۹
د- اجرا و مدیریت.....	۶۹
ه- کارکنان زندان.....	۶۹
و- آموزش و کیفیت آن.....	۷۰
ز- هزینه نظام زندان.....	۷۰
ح- شرایط زندان.....	۷۰
۱- محل اسکان.....	۷۰
۲- الزامات کاری.....	۷۱
۳- ترک زندان.....	۷۱
گفتار هشتم- استرداد مجرمان و پیمان نامه‌های مربوط.....	۷۱
مبحث سوم- نظام عدالت کیفری و ساختار حاکم در آمریکا.....	۷۲
گفتار اول- ساختار حاکم قضایی در آمریکا.....	۷۴
بند اول- نظام عدالت کیفری و عناصر دارای وابستگی متقابل در آن.....	۷۵

بند دوم- نظام عدالت کیفری و اجزای پراکنده آن.....	۷۶
بند سوم- تعارض و برخوردها.....	۷۷
بند چهارم- فساد محلی و کنترل محلی.....	۸۲
بند پنجم- حوزه روبه گسترش فعالیت دادستان.....	۸۵
بند ششم- افزایش بار کار محاکم کیفری.....	۸۹
بند هفتم- اصلاح در نظام هیئت منصفه عالی.....	۹۱
الف- دین تحت ریاست وارن (۱۹۶۹-۱۹۵۳).....	۹۴
ب- تضاد دیوان عالی کشور به ترتیب اهمیت جایگاه.....	۹۶
گفتار دوم - همکاری با محاکم قضایی.....	۹۸
بند اول- مراکز اجتماع حل اختلاف.....	۹۸
بند دوم- محاکم اجتماعی.....	۹۹
بخش دوم آسیب شناسی تطبیقی نهادهای نظام عدالت کیفری (چرایی و آثار)	
فصل اول.....	۱۰۲
نهادهای نظام عدالت کیفری در ایران.....	۱۰۲
مبحث اول- وضعیت ساختاری.....	۱۰۲
مبحث دوم- منابع بحران (چرایی).....	۱۰۴
گفتار اول- رویکرد غیر حقوقی به اصل تفکیک قوا و استقلال قضات.....	۱۰۴
گفتار دوم- تورم قوانین کیفری.....	۱۰۵
گفتار سوم- تورم مراجع کیفری.....	۱۰۷
بند اول- تعدد مراجع کیفری داخل در قلمروی قوه قضائیه.....	۱۰۷
بند دوم- تعدد مراجع کیفری خارج از قلمروی قوه قضائیه.....	۱۰۸
مبحث سوم- آثار.....	۱۰۸
گفتار اول- افزایش جرم.....	۱۰۹
گفتار دوم- انسداد و وقفه در فرآیند کیفری.....	۱۱۰
گفتار سوم- بایسته ها.....	۱۱۱

فصل دوم- مفاهیم نظام عدالت کیفری از دیدگاه تطبیقی.....	۱۱۳
مبحث اول- زیاده‌روی در جرم انگاری.....	۱۱۳
آثار جرم انگاری بر نظام عدالت کیفری	۱۱۴
ب- افزایش خسارت بزه دیدگان.....	۱۱۵
فصل سوم.....	۱۲۲
چالش نظام عدالت کیفری ایران در خصوص نظم عمومی.....	۱۲۲
مبحث اول- کاربرد نظم عمومی در نظام عدالت کیفری ایران	۱۲۲
گفتار اول- کاربرد نظم عمومی در قلمرو حقوق کیفری ماهوی	۱۲۲
گفتار دوم- کاربرد نظم عمومی در قلمرو حقوق کیفری شکلی	۱۲۳
مبحث دوم- راهکارهای صرفه‌جویی نظام عدالت کیفری ایران	۱۲۴
فصل چهارم.....	۱۲۸
قوانین شکلی و ماهوی نظام عدالت کیفری ایران	۱۲۸
مبحث اول- نهاد پلیس	۱۲۸
گفتار اول- حقوق ایران.....	۱۳۲
بند اول- ایست و بازرسی	۱۳۳
بند دوم- دستگیری	۱۳۳
بند سوم- بازرسی بدنی و ضبط بازرجویی‌ها.....	۱۳۴
بند چهارم- کارکرد پلیس در امر تعقیب	۱۳۴
مبحث دوم- نهاد دادسرا.....	۱۳۷
مبحث سوم مقام‌های غیر قضایی تعقیب‌کننده جرم.....	۱۴۲
گفتار اول اداره مبارزه با کلاهبرداری‌های بزرگ	۱۴۲
گفتار دوم اداره امور گمرکی و مالیاتی.....	۱۴۳
گفتار سوم دیوان محاسبات.....	۱۴۴
شمشیر و سپر	۱۴۴

فصل پنجم.....	۱۴۶
نظام عدالت کیفری در ارتباط با زنان معتاد به مواد مخدر.....	۱۴۶
مبحث اول - بهبود نتایج از طریق واکنش های عدالت کیفری و غیر کیفری.....	۱۴۶
گفتار اول - مداخلات به کار برده شده در مورد زنان مجرم.....	۱۴۸
گفتار دوم - توان بخشی و تکرار جرم.....	۱۴۹
گفتار سوم - سوء استفاده از مواد مخدر.....	۱۵۰
گفتار چهارم - پیشگیری از HIV.....	۱۵۲
گفتار پنجم - ضربه روانی.....	۱۵۳
گفتار ششم - مدیرهای آینده.....	۱۵۴
گفتار هفتم - توسعه برنامه ها.....	۱۵۷
گفتار هشتم - مطالعه روانشناختی.....	۱۵۸
گزارش گروه.....	۱۶۱
نتایج.....	۱۶۵
مبحث دوم - عملکرد نظام عدالت کیفری در مورد زنان درگیر در این نظام.....	۱۷۱
فصل ششم.....	۱۷۴
نظام عدالت کیفری در ارتباط با اطفال.....	۱۷۴
مبحث اول - کنش گران عدالت کیفری اطفال و نوجوانان.....	۱۷۴
گفتار اول - مراجع (نهادهای) رسمی رسیدگی کننده به بزهکاری اطفال و نوجوانان.....	۱۷۵
گفتار دوم - نهادهای جایگزین دادرسی رسمی (مراجع غیررسمی).....	۱۷۷
مبحث دوم - راهکارهای کاهش مداخلات نهادهای نظام عدالت کیفری.....	۱۷۸
گفتار اول - تغییر پاسخ به بزهکاری اطفال.....	۱۷۸
بند اول - پاسخ های اجتماعی یا اقدامات جایگزین (قضا زدایی).....	۱۷۸
بند دوم - پاسخ های اصلاحی - تربیتی.....	۱۷۹
بند سوم - پاسخ های تنبیهی (کیفری).....	۱۸۱

گفتار دوم- استفاده از علوم و تکنولوژی‌های نوین در کشف و مواجهه با جرائم.....	۱۸۱
بند اول - مفهوم یوژنیک.....	۱۸۱
بند دوم- ساختار شاخص و پایگاه اطلاعاتی.....	۱۸۵
۱- سیاست‌های جمع‌آوری و نگهداری نمونه‌های دی‌ان‌ای در کشورهای مختلف.....	۱۸۶
۲- پایگاه اطلاعاتی دی‌ان‌ای و پزشکی.....	۱۸۷
فصل هفتم.....	۱۸۸
اصلاح روش‌ها و ساختار نهادهای نظام عدالت کیفری.....	۱۸۸
مبحث اول- اصلاح شیوه پژوهش (آمار به‌منزله‌ی باز شناساننده).....	۱۸۸
مبحث دوم- از خدمات الکترونیکی دادرسی تا مدیریت الکترونیکی دادرسی.....	۱۹۰
مبحث سوم- پایبندی به اصول حرفه‌ای در نهادهای نظام عدالت کیفری.....	۱۹۷
مبحث چهارم- فناوری‌های الکترونیک پلیس.....	۱۹۹
مبحث پنجم- اجرای مجازات و سبب کیفری.....	۲۰۰
مبحث ششم- ورود نخبگان حقوقی به نظام عدالت کیفری.....	۲۰۲
۱- سطوح‌های تأثیرگذاری دانشگاهیان بر عدالت کیفری.....	۲۰۲
مبحث هفتم- استفاده از سیاست‌های عدالت ترمیمی.....	۲۰۶
مبحث هشتم- تشکیل دقیق و عالمانه پرونده شخصیت.....	۲۰۹
مبحث نهم- کنترل اجتماعی جرائم.....	۲۱۰
نتیجه‌گیری.....	۲۱۱
فهرست منابع.....	۲۲۰
الف- منابع فارسی.....	۲۲۰
مقالات.....	۲۲۲
پایان نامه و رساله‌ها.....	۲۲۴
ب- منابع خارجی.....	۲۲۵

جوامع بشری برای حفظ نظم گران خود، محتاج به وضع قواعد و مقرراتی هستند که بقاء و زیست مسالمت آمیز و بدون دغدغه آنان را تضمین نماید. قطعاً برای نیل به این هدف، بایستی نهادهایی متولی اجرای نظم باشند که امروزه از آن‌ها به " نهادهای نظام عدالت کیفری " یاد می‌کنیم. با توجه به اینکه نیازها و سبک زندگی انسان‌ها مستمراً در حال تغییر است، زیست اجتماعی آنان نیز دستخوش تغییراتی عمیق است. روزی پلیس فقط به عنوان یک نگهبان تلقی می‌شد و رفته رفته با بسط شرح وظایفش تبدیل به نهادی گردیده که خود، دارای پلیس‌های تخصصی است و علاوه بر وظایف عامش که در ماده ۴ قانون ناجا پیش‌بینی شده، دارای وظایفی تخصصی است که بی‌المثل فقط به ذکر یکی از آن رسالت‌ها، یعنی ضابطیت اشاره می‌شود که در فصل دوم از بخش دوم قانون فعلی آیین دادرسی کیفری جانمایی گردیده، اشاره می‌شود که وظایف مأموران را به بخش‌های تخصصی خود ارجاع داده و به شکل تخصصی بدان نظارت دارد.

تطورات محسوس در نهادهای موسوف، مره بدیهی است و هیچ گریزی از آن نیست و البته دارای آثار مثبتی است که منجر به پویایی آن‌ها می‌شود. در این تحقیق، آنچه مورد مطالعه قرار گرفته، بررسی تاریخی- تطبیقی نهادهای نظام عدالت کیفری است و سعی بر آن بوده که آخرین تحولات در کشورها در این خصوص معرفی شود.